

STAROST »KRŠKIH SKLADOV« V OKOLICI KRŠKEGA

Anton Ramovš

Leta 1858 je Lipold uvedel stratigrafski pojem »krški skladi« za živopisane ploščaste apnenice v okolici Krškega, ki sestojijo iz rdečih, sivih, rjavkastih, rumenih ali vijoličnih apnenic školjkovitega loma. Apnenici so vedno plastoviti, plošče so debele večinoma od 2 do 5 cm, le redko nad 10 cm. Za apnenice so značilni pogostni gomolji rožencev, debeli navadno od enega do okoli treh centimetrov. Krški skladi naj bi bili debeli po Lipoldu 100 do 150 m. Pojavljajo se v Krškem hribovju zahodno od Krškega in se raztezajo na obeh pobočjih grebena proti zahodu tja do Tržišča. Na površju imajo večji obseg tudi zahodno od Šmarjete in Bele cerkve ter zahodno od Trebelnega in končno na severnem vznožju Gorjancev (1858, 270).

Na Lipoldovi manuskriptni geološki karti lista Krško—Brežice in Samobor zasledimo »krške sklade« samo severno od Vidma, medtem ko so na ostalih zgoraj navedenih krajih le »velikotrnski skladi«.

Tudi o starosti »krških skladov« je Lipold veliko razglabljal, vendar ni prišel do zanesljive ugotovitve. Imel jih je za srednjetriadne, ker naj bi bili nad njimi ležeči velikotrnski skladi ekvivalent rabeljskih plasti. Zanimiva je tudi njegova ugotovitev, da so »krški skladi« podobni jurskim apnenicem v južnozahodnih Alpah in deloma celo jurskim aptihnim skrilavcem v severnih Alpah. Lipold meni, da bi mogli biti zaradi tega »krški skladi« tudi jurske starosti (1858, 272, 273).

Podobne plastovite in zelo kompaktne, pretežno sive in rdeče apnenice z gomolji in polami rožencev je našel Zollikofer na več krajih severno od Save. Pripisal jim je triadno starost (1881/2, 329—333).

Nekaj let kasneje omenja te sklade tudi Stur in jih uvršča v triadno dobo (1864, 441).

Kasneje sta se s »krškimi skladi« v Krškem hribovju veliko ukvarjala Heritsch in Seidl (1919). Na več profilih sta pokazala tamkajšnje stratigrafske in tektonske razmere (1919, 65, Fig. 6) in jih tudi podrobno opisala. Ugotovila sta, da »krški skladi« navzgor postopoma prehajajo v »velikotrnske«. Iz njunih profilov moremo razbrati približno mejo med obojimi skladi, ki naj bi se vlekla od Studenca mimo Črešnvice proti Gori sv. Lovrenca. Heritsch in Seidl sta polagala pri ugotavljanju starosti »krških skladov« veliko važnost na pas pietra verde, ki leži po njunih ugotovitvah med ploščatimi apnenici severno od Sv. Janeza nad Vidmom. Dognala sta, da so plasti s pietra verde zelo podobne plastem s pietra

verde v Savinjskih Alpah. Plasti s pietra verde, apnence pod njimi in sklade neposredno na njih sta uvrstila med buchensteinske sklade, vrhnji del »krških skladov« pa v zgornji del ladinske stopnje (89 in tabela na str. 91).

Kasneje je »krške sklade« južno od Save proučeval še Čubrilo-
vić (1934, 63—65) in jih označil kot ladinske ploščaste apnence in sklade z roženci. Ugotovil je, kot pred njim Heritsch in Seidl, da ti »wengenski skladi« postopoma prehajajo v rabeljske. Prav zaradi tega in zaradi zaraščenosti ozemlja ni mogel točno razmejiti obojih skladov. Približna meja med enimi in drugimi naj bi potekala mimo Studenca proti Črešnjici in od tam proti Gori sv. Lovrenca, kjer postane nejasna in se zgublja.

Mnogo se je ukvarjal s »krškimi skladi« Šuklje pri svojih raziskovanjih v Samoborski gori. V zadnji razpravi je o njih povedal, da so krški ploščasti apnenci z vložki glinastih laporjev in rožencev wengenski (1944, 512).

K izčrpnim opisom »krških« oziroma »wengenskih« skladov (Lipold, Heritsch & Seidl, Čubrilo-
vić) ni več kaj dodati. Poudariti pa je treba, da ob črti Studenec—Črešnjica—Gora sv. Lovrenca ni meje med dvema različno starima skladovnima serijama, kot so ugotovili Heritsch, Seidl in Čubrilo-
vić. Na vsem ozemlju med Savo na severu in terciarnimi ter kvartarnimi naplavinami severnega obrobja Krškega polja imamo razvoj hitrega menjavanja najrazličnejših kamenin.

Po ugotovitvi, da so »velikotrnski skladi« večinoma zgornjekredne starosti, je bilo že jasno, da je tudi vsaj del »krških skladov« iz kredne dobe. Vsi »krški skladi«, ki ležijo po ugotovitvah prejšnjih raziskovalcev južno od Save, so zgornjekredne starosti. S tamkajšnjimi »velikotrnskimi skladi« sestavljajo enoten stratigrafski kompleks, ki je značilen za razvoj scaglie. Zgornjekredno starost »krških skladov« južno od Save dokazujejo globotrunkane, med katerimi je najpogostnejša vrsta *Globotruncana lapparenti lapparenti* Brotzen.

Severno od Vidma, to je severno od Save, pa je zgornjekredne starosti le del »krških skladov«, ki so označeni na Lipoldovi manuskriptni karti. Najdemo jih že takoj ob Savi in se vlečejo od tam proti severu. Sestojijo večinoma iz enakih kamenin kot južno od Save in vsebujejo globotrunkane z najpogostnejšo vrsto *Globotruncana lapparenti lapparenti*. Nekoliko severno nad Vidmom se pojavljajo tudi apnene breče z drobnimi ostanki rudistnih lupin, ki prav tako govorijo za zgornjekredno starost dela »krških skladov«.

Ostali nekdanji »krški skladi« severno od Vidma pripadajo ladinski stopnji in so bržkone wengenske starosti. Poleg različnih skrilavcev in apnencev najdemo vmes tudi tufe. Heritsch in Seidl sta jih označila severno od Sv. Janeza kot pietra verde in jih uvrstila med buchensteinske sklade. V kremenastem apnencu najdemo skupaj s tufi redke školjke iz rodu *Daonella*, ki tudi govorijo za ladinsko starost.

Dosedanji »krški skladi« v okolici Krškega so potemtakem povečini zgornjekredne in delno ladinske starosti ter ne sestavljajo enotnega strati-

grafskega člana. Zaradi tega moramo opustiti Lipoldove »krške sklade« kot stratigrafski pojem. Do njihove dokončne obdelave pa smemo uporabljati zanje ime krški skladovni kompleks, če se seveda ne moremo izogniti tudi tej nomenklaturi.

DAS ALTER DER »GURKFELDER SCHICHTEN« IN DER UMGEBUNG VON KRŠKO

Bei den neuesten Untersuchungen in der Umgebung von Krško wurde festgestellt, daß die »Gurkfelder Schichten« der klassischen Lokalität nicht nur in die mittlere Trias als ein Äquivalent der Buchensteiner und Wengener Schichten (Heritsch & Seidl) einzureihen sind, sondern daß sie größtenteils in die Oberkreide gehören. In vielen Dünnschliffen aus mehreren Profilen wurden Globotruncanen (am häufigsten *Globotruncana lapparenti lapparenti*) nachgewiesen. Sehr selten kommen in den Brezzen auch Fragmente der Rudistenschalen vor.

Die übrigen »Gurkfelder Schichten« sind ladinischen Alters.

LITERATURA

Čubrilović, V., 1934, Prilog geologiji okoline Krškoga. Vesnik Geol. inst. kr. Jugoslavije 3/1, Beograd.

Heritsch, F. & Seidl, F., 1919, Das Erdbeben von Rann an der Save vom 29. Jänner 1917. Mitt. der Erdbeben-Kommission, N. F., Nr. 55, Wien.

Lipold, M. V., 1858, Bericht über die geologische Aufnahme in Unter-Krain im Jahre 1857. Jb. Geol. R. A., 9, Wien (in manuskriptna geološka karta lista Krško—Brežice in Samobor).

Stur, D., 1871, Geologie der Steiermark, Graz.

Suklje, F., 1944, Gurkfeldski i grossdornski slojevi u Samoborskoj gori. Vjesnik Hrv. drž. geol. zavoda i Hrv. drž. geol. muzeja, 2/3, Zagreb.

Zollikofer, Th., 1861/62, Die geologischen Verhältnisse des südöstlichen Theiles von Unter-Steiermark. Jb. Geol. R. A., 12, Wien.

Sprejel uredniški odbor dne 5. oktobra 1956.